

This is a self-archived version of an original article. This version may differ from the original in pagination and typographic details.

Author(s): Hanka, Heikki

Title: Mättään kulttuuri oppimisympäristönä

Year: 2019

Version: Published version

Copyright: © Kirjoittaja & Korento, 2019.

Rights: CC BY 4.0

Rights url: <https://creativecommons.org/licenses/by/4.0/>

Please cite the original version:

Hanka, H. Mättään kulttuuri oppimisympäristönä. Korento : Lieksan kaupungin hyvinvointipalvelujen tiedotuslehti, (Syksy 2019), 8.
https://www.lieksa.fi/documents/89419/0/Korento_2-19_web+Painoversio+2019.pdf

Mättään kulttuuri oppimisympäristönä

Jyväskylän yliopiston Kulttuuriympäristön tutkimuksen maisteriohjelman (KUOMA) opiskelijat suuntasivat toukokuun alussa toistamiseen kenttätyökursinsa Mätäsvaaraan. Takatalven yllättävä niskalenkki höltyi ja ryhmämme pääsi nauttimaan aurinkoisesta kevetsäästä lumien sulaessa.

Taidehistorian, taidekasvatuksen, nykykulttuurin ja museologian pääaineopiskelijat pääsivät mahdollisimman lähelle niitä todellisen työelämän haasteita, joiden parissa he tulevaisuudessa työskentelevät.

Yliopistoissa on viime vuosina kiinnitetty yhä enemmän huomiota opiskelijoiden työllistymiseen, sillä pelkkä korkeakoulututkiminto ei enää välttämättä avaa ovia haasteellisille työmarkkinoille, joi- ta leimaa samanaikainen työvoimapula ja työttömyys. Mätäsvaarassa tämä asetelma konkretisoitui entisestään: ympärillä on paljon tekemätöntä työtä, mutta vähän työpaikkoja.

Moniosaaja työmarkkinoille

KUOMAn opiskelijat edustavat kulttuuri- ja taideoaloja, joiden koulutus on ollut monenlaisten supistusten ja lakkautusuhkien alla. Nykypäivän työmarkkinat ei-

vät ole osanneet hyödyntää moniosaajien piileviä mahdollisuuksia, eivätkä moniosaajat ole aina osanneet markkinoida piileviä kykyjään kysynnän mukaisesti. Tätä kutsutaan kohdantaongelmaksi.

Mätäsvaaran kenttätyöt ovat osaltaan ratkaisemassa tätä ongelmaa. Opiskelijaryhmissä perehdytään eri tyyppisiin tiedonkeruu- ja ongelmanratkaisukysymyksiin; dokumentoimalla, haastattelemalla, havainnoimalla kootaan yhteen kohteeseen liittyviä tietoja ja aineistoja, sekä työstetään niistä enemmän tai vähemmän valmiita sovelluksia ja tuotteita. Kaikella tällä työllä on suora kytkös käytännön toimintaan – oli sitten kyse rakennussuojelun tarpeista tai infotaulujen pystyttämisestä.

Paikallinen toiminta hankkeiden pohjaksi

Suomi on hankkeiden luvattu maa, eikä Pohjois-Karjala ole tästä poikkeus. Kulttuurihankkeiden myötä on matkan varrella kehitelty jos jonkinlaisia tuotteita ja palveluja. Valitettavan usein valot sammuvat kun hankerahat loppuvat.

Kulttuurituotannossa olisikin kiinnitettävä enemmän huomiota siihen, että erityishankkeissa on järkeä vain, mikä-

li ne nojaavat paikallisiin sisältöihin ja toimintaan. Kannettu vesi kun ei kauaa kaivossa pysy. Mätäsvaaralla on sisältöjä enemmän kuin tarpeeksi – sekä pinnalla että pinnan alla. Molybdeeni on metalleista kiehtovimpia ja Alvar Aalto arkkitehteistä tunnetuimpia.

KUOMA-opiskelijoiden kaltaisella työllä nämä sisällöt voidaan saada hyötykäyttöön. Pelkästään perinteisen elinkeinotoiminnan avulla seudun elinvoima tuskin koskaan elpyy. Entistä kaivosloistoa tuskin kannattaa edes tavoitella. Kulttuurisisältöihin pohjautuvat pienimuotoiset toimet voivat olla silti kaikkea muuta, kuin vähäpätöisiä.

Jo tällä hetkellä Lieksan vaskiviikon kulttuuritoiminta elähdyttää kyläkuvaatilapäisesti. Kenties sesonkia olisi mahdollista pidentää pienimuotoisemminkin toimilla. Kurssin yhteydessä on ideoitu opastauluja ja informaatiopisteitä. Vanhojen tuotantorakennusten rauniot ovat mielikuvitusta kiehtovia, mutta ne kaipaavat ympärilleen vielä enemmän kertomuksia – ja sitäkin enemmän rai-vaussahaa. Mätäsvaaraan ei tarvita viidakkoseikkailua, vaan selkeitä ja turvallisia polkuja tutustua kaivoskylän huikeaan historiaan.

Tarinat voimavaraksi

Viime aikojen uutiset työelämästä ovat olleet yllättäviä. Pääkaupunkiseudun työpaikat ovat lisääntyneet erityisesti kulttuurialoilla. Vanhoja ajattelutapoja haastaen on syntynyt yrittäjyyttä ja digitaalisen maailman uusia liiketoimintamalleja, joissa kulttuurisisällöillä on ratkaiseva merkitys.

Pielisen itäranta ei ole Kehä kolmonen, mutta kyllä liikkujia tännekin riittää. Mojavat tarinat vetävät puoleensa ja liikehdintää edistää, jos sille on jokin syy. Mätäsvaarassa syitä riittää, mutta niiden tuotteistaminen edellyttää perustietojen ja -palveluiden määrätietoista, mutta höntylemätöntä kuntoon laittoa.

HEIKKI HANKA

Taidehistorian professori; Musiikin, taiteen ja kulttuurin tutkimuksen laitoksen johtaja Jyväskylän yliopisto

Professori Heikki Hanka (edessä) ja kulttuuriympäristön tutkimuksen opiskelijat perehtyivät toukokuussa Mätäsvaaran tarinoin ja tulevaisuuteen.